

2

De rol van het kwaad

Waarschijnlijk is er binnen het hele terrein van het godsdienstige denken geen enkel onderwerp dat zó moeilijk te behandelen is als de rol van het kwaad. Schrijvers over de christelijke leer hebben geprobeerd om de *oorsprong* van het kwaad te verklaren, maar het wil mij voorkomen dat de werkelijke moeilijkheid schuilt in het naakte feit van zijn *bestaan*, wat de oorsprong ervan ook moge zijn. De grote kwestie waarmee theologen zouden moeten worstelen is de volgende: Hoe kun je het bestaan van het kwaad in de tegenwoordigheid van een almachtig, alwetend, heilig en welwillend God verklaren? Denk eens voor een ogenblik over de toestand van de wereld na. Er is genoeg kwaad in de wereld om al het overige dat er op aarde bestaat bitter te maken en te verduisteren, aan te tasten en in een vloek te veranderen. Het kwaad gaat maar door, en rolt als een reusachtige wals door de geschiedenis, waarbij het zijn hulpeloze slachtoffers allerwegen verplettert. Het verdrietigste aan dit alles is, dat het onschuldigen en schuldigen zonder onderscheid gezamenlijk vermorzelt in één gemeenschappelijke poel van zonde, lijden en dood. En God laat dit voortgaan terwijl Hij het in één oogwenk zou kunnen stoppen, en zo gaat het nu al zesduizend jaar.

Laten we een concreet voorbeeld noemen - het afschuwelijke septemberbloedbad van de Franse Revolutie, toen de hulpeloze gedetineerden uit zeven stampvolle Parijse gevangenissen gedurende een periode van honderd uur (vanaf zondagavond 2 september tot donderdag 6 september 1792) na een schertsproces van een zelfgevormd tribunaal voor een huilende menigte van menselijke wolven en duivels werden gegooid en in koelen bloede werden afgeslacht. Mannen en vrouwen, of ze nu jong, van middelbare leeftijd of oud en grijs waren, ondergingen hetzelfde lot en vanwege geen andere misdaad dan dat ze, zoals Carlisle het uitdrukt, “ervan verdacht werden dat ze verdacht waren”. En dit alles geschiedde onder het baldakijn des hemels waar een God van almacht en liefde zetelt! Is dat te geloven? Voeg daarbij eens de gruwelijke jaren van diezelfde revolutie. Voeg er de slachting van de Waldenzen en de Albigenzen aan toe. En het bloedbad van de Bartholomeüsnacht. Plus de onuitsprekelijke wreedheden van de Spaanse Inquisitie. En de tientallen, honderden en duizenden jaren van slachting en bloedvergieten die de wereld hebben aangekleefd van de broedermoordenaar Kaïn af tot op de dag van heden. Probeer dit alles nu eens te verenigen met het feit dat er in hetzelfde universum een God van almacht en liefde bestaat. Slaagt u daarin? Is het niet veeleer zó dat de overdenking van deze reusachtige zee van menselijk leed iemand vol afschuw doet terugdeinzen van dit afgrijselijk toneel en hem bijna (of soms helemaal) doet betwijfelen of er wel een God bestaat? Hoe velen zijn er niet die door dit probleem worden gekweld? Kunt ú hen helpen? Het *Woord* kan hen helpen!

HOOFDSTUK 2

Geen orthodox antwoord

Laten we allereerst vaststellen dat de orthodoxie u geen uitweg uit deze moeilijkheid biedt. Waar het dit onderwerp betreft is de orthodoxie hopeloos tegenstrijdig en volstrekt ongerijmd. Want zij spreekt aldus: “Het behoorde niet tot Gods oorspronkelijke plan dat het kwaad zou bestaan, maar het kwade is er niettemin gekomen en heeft ontzaglijk veel schade aangericht. Toch kunnen Gods plannen onmogelijk worden gedwarsboomd of zelfs maar in de minste mate in de war worden gestuurd, aangezien Hij alwetend en almachtig is. Aangezien het kwade al bestond voordat de mens werd geschapen, liet God toe dat het met de mens die Hij geschapen had in contact kwam terwijl Hij dit had kunnen verhinderen en heel goed wist wat het resultaat zou zijn. Toch is Hij in geen enkel opzicht verantwoordelijk voor de gevolgen van het kwaad. Sterker nog, het is godslastering om zoiets van Hem te denken. Aangezien het ontstaan van het kwaad tegen Gods wil inging, kan Hij het ook niet doen ophouden. Het zal net zo lang voortduren als Hij bestaat, een altoosdurende smet op een overigens volmaakt universum en een permanente aanstoot voor alle geheiligden vormen. Desalniettemin is Zijn wil absoluut en soeverein en de verlost en zullen volmaakt gelukkig wezen. God is dus in geen enkel opzicht verantwoordelijk voor *oorsprong, bestaan, gevolgen of voortbestaan* van het kwaad. Toch kan Hij doen wat Hem behaagt, en is de Schepper van alle dingen”.

Zó gaat de orthodoxie maar door, met uitschakeling van ieder gezond verstand, de menselijke rede smorend, domweg verwachtend dat intelligente, zelfstandig nadenkende mannen en vrouwen haar idiote praatjes zullen aanvaarden als de onfeilbare uitingen van Goddelijke inspiratie. Kan men dan niet inzien dat het hele orthodoxe standpunt tegenstrijdig en in hoge mate ongerijmd is, derhalve zichzelf afbrekend en onhoudbaar?

Nu ben ik ervan overtuigd dat de volgende stelling op zichzelf genomen volstrekt duidelijk is.

Als er een God van oneindige macht, wijsheid en goedheid bestaat, dan is Hij verantwoordelijk voor AL het bestaande. Uit de wijsheid en goedheid van die God volgt dan ook: Al het bestaande heeft een intelligent, goed en positief doel.

Deze gevolgtrekkingen vloeien onvermijdelijk voort uit de premissen; ze kunnen niet veranderd worden zonder de premissen te veranderen. Als u bijvoorbeeld opmerkt dat er tóch sommige dingen bestaan die tegen Gods wil ingaan, dan volgt daaruit, dat God niet almachtig is. U kunt niet aan die conclusie ontsnappen door de leer van de menselijke vrijheid in stelling te brengen, want wát een wezen met een vrije keuze ook doet, Degene die hem als een wezen met een vrije keuze schiep is er verantwoordelijk voor. Indien God de mens formeerde als een wezen met een vrije keuze, dan wist Hij van te voren wat de gevolgen zouden zijn, en dan is Hij evenzeer verantwoordelijk

voor de gevolgen van de daden van dat wezen met die vrije keuze als Hij zou zijn geweest wanneer Hij een robot had gemaakt.

De vrije keuze van de mens (zelfs indien hij die bezat) zou God in geen enkel opzicht vrijwaren van de verantwoordelijkheid voor diens daden, aangezien God zijn Schepper is en hem ermee heeft uitgerust, goed wetende wat de gevolgen zouden zijn. Indien Gods wil OOIIT gedwarsboomd wordt, dan is Hij niet almachtig. Wanneer Zijn wil gedwarsboomd wordt, dan wordt Hij gedwongen om Zijn plannen te veranderen, en dan is Hij niet onveranderlijk en alwetend. Indien Zijn wil NOOIIT gedwarsboomd wordt, dan zijn alle dingen in OVEREENSTEMMING met Zijn wil en dan is Hij verantwoordelijk voor al het bestaande. Indien Hij alwetend en volmaakt goed is, dan moet al wat in overeenstemming met Zijn wil bestaat, tot een wijs en heilzaam einddoel leiden. Zodoende komen we weer bij mijn stelling uit: Indien Gods macht, wijsheid en goedheid oneindig groot zijn, dan is Hij verantwoordelijk voor al het bestaande, en dan zullen alle dingen tot een wijs en een goed einddoel leiden. Wie niet kan inzien dat deze stelling volstrekt onvermijdelijk is - evenzeer als een wiskundig axioma - die moet wel erg gebrekkig in de logica en de rede zijn, en het zou geen zin hebben om met hem te discussiëren. Wie de waarheid van deze stelling wél inziet, zal ook beseffen dat allerlei nevenpunten die ermee samenhangen waar zijn, te weten: ABSOLUUT kwaad kan er niet bestaan omdat God volmaakt GOED is. Het absolute is het onvoorwaardelijke en onbeperkte. Indien er absoluut kwaad zou bestaan, dan zou het goede beperkt zijn, en derhalve niet absoluut wezen, zodoende zou God dan niet volmaakt of oneindig goed zijn. Maar God IS oneindig in Zijn goedheid, daarom is het kwade NIET oneindig. Derhalve is het relatief, tijdelijk en beperkt. EINDELOOS kwaad is een onmogelijkheid, tenzij men God minder dan oneindig maakt. Zo kunnen we inzien dat de leer van eeuwige pijniging evenzeer strijdt met de rede als met de Schrift.

We zijn door enkel en alleen maar te redeneren dus tot de ietwat verbazende en toch volstrekt Schriftuurlijke conclusie gekomen dat “God alle dingen maakt” (Pred.11:5). God is in alle dingen, en is verantwoordelijk voor alle dingen, de zogenaamd KWADE dingen evenzeer als de goede. Is een standpunt als dit niet erg gevaarlijk? Is het geen angstaanjagend iets om te zeggen dat het kwade uit God is? Ik antwoord dat er niets gevaarlijks of angstaanjagends aan dit standpunt kleeft tenzij de WAARHEID gevaarlijk en angstaanjagend wordt geacht. We hebben gezien dat de rede ons dwingt om dit standpunt in te nemen of we dat nu willen of niet, en wie met de Bijbel vertrouwd is zou behoren te weten dat deze visie volstrekt Schriftuurlijk is. Dat “alle dingen uit God zijn” wordt in de Bijbel keer op keer gezegd. De profeet Amos gaat zelfs zo ver om *met name* het kwaad te vermelden als iets dat “uit God” stamt wanneer hij door middel van een vraag een standpunt verdedigt dat vanuit orthodox standpunt godslasterlijk zou worden geacht:

*“Geschiedt er een ramp in een stad, zonder dat de HERE die bewerkt?”
(Amos 3:6).*

HOOFDSTUK 2

Nog steekhoudender is de rechtstreekse uitspraak dat God het kwade schept !

God schept het kwaad

“Ik ben de HERE en er is geen ander, die het licht formeer en de duisternis schep, die het heil bewerk en het onheil schep; Ik, de HERE, doe dit alles” (Jes.45:7).

Deze tekst is buitengewoon vreemd en onverklaarbaar op basis van welke orthodoxe geloofsbelijdenis dan ook. God schept het kwaad! Dat kan toch niet waar zijn? Maar hier staat het, in het Woord. Wat moeten we ermee? “We moeten dit op de een of andere manier zien te verklaren”, zegt de orthodoxie, “en onze belijdenis redden. Hoe zullen we daarin slagen? Laten we eens opmerken dat het onheil waarover in deze tekst gesproken wordt, geen zedelijk kwaad (zonde of onrecht) is, maar kwaad in de natuur: hongersnoden, epidemieën, wervelstormen en dergelijke die God bestuurt en over de mensheid brengt als straf voor haar boosheden”. Maar dit antwoord schiet tekort! Het woord dat in dit vers met “onheil” is vertaald wordt in het Oude Testament doorgaans gebruikt om er verdorvenheid, zonde en onrecht mee aan te geven. In ongeveer vijfhonderd passages heeft het deze functie (zie b.v. Gen.6:5, Num.14:27, Deut.31:29, 1 Kon.11:6, 16:30; Psa.34:21). Precies hetzelfde woord in de grondtekst is ook meer dan honderd keer met “boosheid” vertaald (zie b.v. Gen.6:5, 13:13; Psa.94:23; 101:4).

Veronderstel nu eens dat we, in plaats van te proberen om de passage in overeenstemming met een gegeven belijdenis te interpreteren, we alle belijdenissen laten schieten en nagaan of we kunnen uitvinden wat de tekst werkelijk *betekent*. Als onze belijdenis dan niet met die betekenis overeenstemt, dan moeten we haar verwerpen en een nieuwe opstellen die er wél mee overeenstemt. In elk geval hebben we hier met een uitspraak in het Woord te maken. We zullen dapper genoeg zijn om die als waarheid te aanvaarden en voor de uitleg ervan op de Persoon die de uitspraak deed te vertrouwen. Aangezien God oneindig goed en wijs is en het kwade één van Zijn schepselen vormt, moet het wel zo zijn dat het kwaad uiteindelijk tot een goed en een wijs doel leidt, zoals we reeds hebben gezien. Maar hoe kan dat geschieden? En zelfs als wij op de een of andere manier kunnen begrijpen *hoe* dat zo kan zijn, dan luidt de volgende vraag: *wat* kan dat doel wezen? Wat kan het goede en wijze einddoel zijn waartoe het kwaad uiteindelijk leidt?

We kunnen ons wel voorstellen dat alle kwaad tot het goede leidt aangezien we uit eigen ervaring weten dat uit *sommig* kwaad iets goeds voortkomt. In de Bijbel en in de wereld om ons heen zien we telkens opnieuw hoe dit beginsel in praktijk wordt gebracht. Als het nu zo is dat God dit in *sommige* gevallen heeft gedaan en als Hij, zoals we weten, in alles werkt naar de raad van Zijn wil (Efe.1:11), dan is het beslist niet moeilijk om te geloven dat Hij *alle* kwaad zodanig bestuurt dat dit ten goede leidt. Sterker nog, dat móet wel zo zijn, want alleen op deze basis, namelijk dat alle kwaad

uiteindelijk tot het goede leidt, kunnen we het bestaan van het kwaad in overeenstemming brengen met het bestaan van een God die almachtig, alwetend en vol van liefde is. Het is niet noodzakelijk dat wij begrijpen hoe in elk bijzonder geval het kwade wordt bestuurd zodat het goede eruit voortkomt, als wij maar geloven dat het zo bestuurd wordt. Het onderwerp wordt verduidelijkt door het feit dat wij kunnen inzien en begrijpen wat enkele van deze goede eindstations *zijn* waarheen het kwaad ons leidt. Zodoende komen wij iets te weten betreffende de *bedoeling* van het kwaad. We zien tenslotte nog in dat deze bedoeling groots en heerlijk en in volmaakte overeenstemming met Gods karakter is, terwijl ze het bestaan van het kwaad volledig kan verklaren.

God openbaart zich erin

Hoe zou God zich ooit in Zijn genade, lankmoedigheid en barmhartigheid aan de mensheid hebben kunnen openbaren indien het kwaad ons niet in een positie had gebracht die Hem ertoe noopte om deze eigenschappen ten gunste van ons ten toon te spreiden? En vooral, hoe kon God Zijn *liefde* jegens ons in al haar intensiteit en grootheid manifesteren tenzij door zo'n gelegenheid als het kwaad Hem heeft verschaft? Zoals geschreven staat:

“Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem” (1 Joh.4:9).

Er had nooit zo'n openbaring van de liefde van de Vader kunnen plaatsvinden, wanneer er niet zoiets als het kwaad was geweest. We kunnen wel gelóven dat een vriend ons liefheeft terwijl die liefde niet bijzonder op de proef is gesteld, maar wij zullen zijn liefde pas naar waarde weten te schatten wanneer er zich omstandigheden voordoen die hem de gelegenheid bieden om die in al haar kracht en volheid aan de dag te leggen. Zo hadden we de liefde van God ook nooit volkomen kunnen begrijpen (en Hem derhalve ook nooit volkomen leren kennen - want God is liefde, vgl. 1 Kor.13:12), ware het niet vanwege onze ellendige en verloren toestand, die de Vader gelegenheid bood om Zijn liefde te manifesteren. Christus stierf voor ons toen wij nog “zwak” waren.

“God bewijst Zijn liefde jegens ons, doordat Christus, toen wij nog zondaren waren, voor ons gestorven is” (Rom.5:8).

Juist omdat wij ons in zo'n ellendige toestand bevonden - zwak en zondig - schijnt de liefde die de Verlosser zond zo helder en is ze naar waarde te schatten.

“Hieraan hebben wij de liefde Gods leren kennen, dat Christus Zijn leven voor ons afgelegd heeft” (1 Joh.3:16).

HOOFDSTUK 2

Hoe hadden wij die liefde in haar grote volheid ooit kunnen ontwaren indien wij nimmer onder de heerschappij van het kwade waren gekomen en deze extreme manifestatie ervan nooit nodig hadden gekregen?

Net zoals het kwaad God gelegenheid biedt om Zich aan ons te openbaren zodat wij Hem leren kennen, zo biedt het ook *ons* gelegenheid om ons te oefenen in Gods karaktereigenschappen zodat wij op Hem beginnen te lijken. Het bestaan van het kwaad in de wereld biedt een kind van God gelegenheid om de Goddelijke eigenschappen van genade, ontferming, vergevensgezindheid, verdraagzaamheid, zachtmoedigheid en zachtheid ten toon te gaan spreiden en zodoende Godelijkvormig te worden. Indien u deze dingen beoefent, zult u “kinderen zijn van uw Vader, die in de hemelen is, want Hij laat Zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen” (Mat.5:45, Luk.6:35). Het is dus mogelijk om iets van de bedoeling van het kwaad te begrijpen, en in te zien dat het uiteindelijk tot heil van de mensheid is.

God zendt het

Naast het bovenstaande hebben we een direct getuigenis in de Schriften dat het kwade één van Gods dienaren is ten goede. Ons wordt keer op keer te kennen gegeven dat God het kwade benut om Zijn plannen uit te werken, die vanzelfsprekend altijd goed zijn. Kijk bijvoorbeeld eens naar Richteren 9:23. Bestudeer het tekstverband en u zult zien hoe Abimelech door de allergruwelijkste misdaad de leiding over Israël had verkregen. Om hem te straffen “zond God een boze geest tussen hem en de burgers van Sichem”, en het gevolg was dat alle schuldige partijen werden gestraft. Dezelfde gedachte vinden we in 1 Sam.16:14:

“Van Saul was de Geest des HEREN geweken, en een boze geest die van de HERE kwam, joeg hem angst aan”.

Deze boze geest kwam noch van de duivel noch uit de hel, maar van de Here om diens opdracht te volbrengen. Zie ook 1 Kon.22:23, waar van de Here wordt gezegd dat Hij een “leugengeest” gebruikte om de boze Achab te bedriegen tot zijn eigen verderf.

Het geval van Job is een van de opmerkelijkste en volmaaktste voorbeelden van deze wonderlijke waarheid. De Here spreekt over hem als

“Mijn knecht Job - er is niemand op aarde als hij, zó vroom en oprecht, godvrezend en wijkende van het kwaad” (Job 1:9).

Daaruit blijkt dat Job een uitzonderlijk goed mens was, en dit wordt bevestigd door Ezech.14:14,20. Nu dan, wat doet God anders dan dat hij deze volmaakte en oprechte mens doelbewust overlevert in de handen van Satan om hem zoveel mogelijk kwaad te laten doen! Alleen Jobs leven mag de boze niet aantasten. Zouden we ooit een

volmaakter voorbeeld kunnen vinden van de manier waarop God het kwade gebruikt als een instrument ten goede? Hoewel Job intens leed, weten we dat hij door zijn harde en bittere ervaring uiteindelijk geweldig gezegend werd. Als God Satan, de belichaming van het kwaad, in het geval van één enkel individu op die manier als een instrument ten goede gebruikt, is het dan zo moeilijk om te geloven dat *alle* kwaad door God zodanig wordt bestuurd dat het in *elk* bijzonder geval medewerkt ten goede?

In het Nieuwe Testament wordt dezelfde waarheid naar voren gebracht. Hebt u wel eens opgemerkt op welk een vreemde manier de evangelisten Mattheüs en Markus over de verzoeking van Christus spreken? De *Geest* dreef Jezus in de woestijn om verzocht te worden van de duivel, en Hij was daar bij de wilde dieren (Mat.4:1, Mar.1:12-13). Wat een vreemde taal! De *Heilige Geest* Gods drijft de *zondeloze* Jezus de wildernis in, te midden van de wilde dieren, om door *Satan*, de aartsvijand van al het goede, te worden verzocht - een moordenaar van den beginne, en de vader der leugens! Waarlijk, God scheidt het kwaad en wendt het ook aan, voor Zijn eigen doeleinden en tot Zijn eigen heerlijkheid!

De apostel Paulus onderscheidde deze grote waarheid volkomen en bracht haar ook in praktijk. Vandaar dat hij aan de Korinthiërs schrijft, dat zij “in de naam van de Here Jezus een man aan de Satan moesten overleveren tot verderf van zijn vlees, opdat zijn geest behouden mocht worden in de dag des Heren” (1 Kor.5:5). Hij verklaart in zijn brief aan Timotheüs dat hijzelf bepaalde mensen aan Satan heeft overgeleverd, “opdat hun het lasteren worde afgeleerd” (1 Tim.1:20). Blijkbaar had de apostel ook zelf dit soort tucht ervaren, want hij zegt:

“Daarom is mij, opdat ik mij niet te zeer zou verheffen, een doorn in het vlees gegeven, een engel des satans, om mij met vuisten te slaan, opdat ik mij niet te zeer zou verheffen” (2 Kor.12:7).

Dit alles toont duidelijk aan dat God het kwaad ten goede bestuurt, en dat zelfs het werk van Satan op zegen voor Gods kinderen zal uitlopen.

Tenslotte willen we nog één passage aanhalen die zo mogelijk nóg opmerkelijker is dan de vorige die ik heb genoemd. In het twintigste hoofdstuk van de Openbaring vinden we een verslag waarin ons wordt verteld hoe de duivel totaal wordt gebonden en aan het kwaad dientengevolge duizend jaar lang paal en perk is gesteld. Wat een gezegend tijdperk van vrede en gerechtigheid zal dat wezen! Zou het niet wenselijk zijn dat het altoos zou voortduren en het kwaad de aardbodem nimmermeer zou aantasten? Maar zie, wat een wonderlijk verhaal, na verloop van duizend jaren wordt Satan uit zijn gevangenis losgelaten, om de volkeren opnieuw te misleiden. De vrede wordt van de aarde weggenomen met als gevolg oorlog en slachting, vreselijk lijden en verwoesting. Volgens de orthodoxe opvatting betreffende de oorsprong en de uiteindelijke gevolgen van het kwaad moet er hier van een vreselijk misverstand sprake zijn. Ofwel Satan werd niet goed genoeg in de gaten

HOOFDSTUK 2

gehouden, zijn gevangenis was niet veilig genoeg, of er was sprake van verraad. Er moet wel de een of andere ernstige blunder zijn gemaakt of de een of andere misdaad zijn begaan waardoor de duivel werd losgelaten nadat hij zo goed in hechtenis was genomen. Zo schijnt het vanuit het orthodoxe standpunt. Maar zo is het niet. Alles is duidelijk wanneer we de grote waarheid onderscheiden die ik in dit hoofdstuk geprobeerd heb uiteen te zetten.

Satan is Gods knecht die moet helpen bij de uitvoering van Zijn plannen.

Hij staat evenzeer onder het bestuur van God en is evengoed voor Hem aan het werk als de engel Gabriël. God geeft hem thans de vrijheid om zijn boosaardige wil onder de mensenkinderen in praktijk te brengen. Hij is de “overste dezer wereld” (Joh.12:31, 14:30, 16:11), “de geest die werkzaam is in de kinderen der ongehoorzaamheid” (Efe.2:2). Er zal echter een tijdstip aanbreken waarop hij wordt gebonden en in volstreekte hechtenis wordt genomen, wat zo zal blijven gedurende het millennium. Daarna zal hij worden losgelaten omdat God nog wat meer voor hem te doen heeft, en uiteindelijk zal hij worden weggedaan, maar inmiddels hebben wij ingezien dat het kwaad noodzakelijk is en tot het goede leidt. Het is één van Gods schepselen dat in Zijn dienst staat, en het draagt bij tot de verwezenlijking van Zijn genadige plannen, net zoals alle andere dingen.

Zo ontrafelt het Woord voor ons dit grote mysterie van het kwaad en toont ons duidelijk dat het geen onverwachte insluiper in het Godsbestuur is. Het is geen vreemde substantie in het ragfijne weefsel van Gods grote plan, die het ingewikkelde mechaniek van dat plan belemmert en in de war gooit, integendeel: het is een noodzakelijk *onderdeel* van dat plan. Het behoort geheel terecht tot het wonderlijke samenspel van krachten dat onder het bestuur en de leiding van de Alwijze werkzaam is en voortdurend, zonder onderbreking of uitstel, tot het heerlijke einddoel leidt: de schepping van een mensenras dat het beeld Gods zal vertonen. *Gode zij dank dat Hij* in dit opzicht, evenals in alle andere dingen, wordt verheerlijkt en de mens tenslotte wordt gezegend!

Ook het onrecht

Nu nog een andere gedachte. Sommigen beweren dat ze het beschreven standpunt zouden kunnen aanvaarden, ware het niet vanwege één ding - het grote onrecht dat er in de wereld heerst. Ze kunnen wel inzien, hoe God het kwaad in het geval van schuldigen ten goede kan besturen. Wie straf verdienen varen er wel bij wanneer ze door het kwaad worden getroffen, maar het kwaad van deze wereld treft onschuldigen evenzeer als schuldigen, en in vele gevallen rust het zelfs zwaarder op onschuldigen dan op de schuldigen. De zonden der vaders worden bezocht aan de kinderen. Onschuldigen en hulpelozen lijden het hevigst vanwege de boosaardigheid en de beestachtigheid van hun medemensen. Op die manier wordt het schandelijkste

onrecht om ons heen voortdurend bestendig in de wereld. Hoe kan dit alles worden toegelaten, binnen het bereik van een God van absolute rechtvaardigheid en grenzenloze liefde? En hoe kan dit alles ooit het goede bevorderen? Is er een antwoord te geven op dit ontzaglijke probleem? Twee overwegingen kunnen ons, wanneer ik mij niet vergis, tot een oplossing voeren.

We hebben gezien dat het kwaad onder andere bestaat opdat wij in onze karakters eigenschappen zouden ontwikkelen die op die van God lijken: mededogen, genade, ontferming, liefde, zachtheid, en dergelijke. Veronderstel nu eens dat wij in een wereld van absolute rechtvaardigheid zouden leven waarin geen enkel mens ooit iets behoefde te lijden behalve wat hij verdiende te lijden. Waar de onschuldigen nimmer enig kwaad leden, maar uitsluitend de schuldigen, en de laatsten slechts zóveel hoefden te lijden (niet meer en niet minder) als hun overtreding verdiende en hun bestwil vereiste. Op het eerste gezicht lijkt dat een buitengewoon prettige wereld te zijn. Maar hoe zouden we in zo'n wereld de Goddelijke eigenschappen kunnen ontwikkelen die hierboven werden genoemd? In een wereld van volmaakte rechtvaardigheid zou er geen plaats zijn voor hemelse ontferming, noch voor onverdiende goedheid en medelijden. We zouden waarschijnlijk niet veel medelijden koesteren voor een persoon waarvan we wisten dat hij slechts de straf ontving die zijn fout met zich meebracht en die hem uiteindelijk tot zegen zou strekken. Is het niet duidelijk dat *juist* dit soort kwaad, d.w.z. het kwaad van het onrecht, noodzakelijk is ten einde die bekronende eigenschappen van God, de tedere en liefhebbende deugden van onze hemelse Vader, in Zijn menselijke kinderen te kunnen ontwikkelen en vervolmaken? Bovendien bestaat er weliswaar schrijnend onrecht, maar vermoedelijk slechts tijdelijk en alleen bij oppervlakkige beschouwing. Wie durft te ontkennen dat in de toekomstige eeuwen die Gods plan nog moet doorlopen *al* het schijnbare onrecht van deze tegenwoordige tijd niet volmaakt gecompenseerd, in rekening gebracht, en rechtgezet kan worden? Beslist niemand heeft het recht om te zeggen dat het *niet* zo kan zijn, en het is volstrekt redelijk en aannemelijk dat het *zo zal* zijn.

Er is echter nog een andere overweging die het voorafgaande volkomen bevestigt en het hele onderwerp verder verduidelijkt. We moeten altijd trachten om de beginselen die aan Gods handelen ten grondslag liggen te ontdekken. Niets dat God doet is willekeurig of grillig, maar aan elk van Zijn handelingen ligt een gepaste en gerechtvaardigde oorzaak ten grondslag. De concrete handeling kan onder verschillende omstandigheden en ten opzichte van verschillende individuen wel verschillend zijn, maar de beginselen die aan Zijn optreden ten grondslag liggen veranderen nooit. Zie eens hoe dit hele onderwerp in het drieënveertigste hoofdstuk van Ezechiël wordt uiteengezet. Om met God vertrouwd te raken, om Hem dieper te leren kennen, moeten we dus trachten om niet alleen te begrijpen *wat* God doet, maar ook *waarom* Hij het doet. Enkel en alleen te weten *wát* God doet brengt ons dikwijls in verlegenheid en stelt ons voor raadsele. Te weten *waaróm* Hij het doet stelt alles even duidelijk en helder in het licht als de middagzon. Wat we dus moeten weten om God te leren kennen zijn de beweegredenen achter Gods daden, "het einde

HOOFDSTUK 2

dat de Here doet volgen” (Jak.5:11), de oorzaken en beginselen van Zijn optreden in Zijn omgang met de mensheid. We kunnen er zeker van zijn dat er altijd een gepaste en gerechtvaardigde oorzaak aan al Gods wegen ten grondslag ligt. Ons streven moet erop gericht zijn om die oorzaak te leren kennen en begrijpen.

Laat ons dit nu eens toepassen op het onderwerp van onze beschouwing. Het kwade bestaat - een ding dat volstrekt met God en Zijn wegen in tegenspraak lijkt te zijn, maar op grond van de voorafgaande overwegingen zijn we er niettemin zeker van dat het op de een of andere manier uit God moet stammen, in overeenstemming met Zijn wil is, en de uitvoering van Zijn plannen moet bevorderen. Nu dan, is er enig beginsel van handelen, juist en rechtvaardig in zichzelf, dat het bestaan van het kwaad kan verklaren en het eindresultaat kan aangeven? Zo'n beginsel bestaat er inderdaad, en wel het volgende: Het is een algemeen erkend principe van recht, billijkheid en moraal dat het rechtvaardig en juist is om ten behoeve van een blijvend goed een tijdelijk kwaad toe te staan. Alleen op basis van dit principe is straf te rechtvaardigen. Straf is op zichzelf genomen een kwaad, maar het is een kwaad dat in iets goeds kan uitmonden. Indien straf tot dit doel wordt aangewend, is zij rechtvaardig en gepast. Nu weten we uit talrijke voorbeelden, waarvan ik er in dit hoofdstuk vele heb genoemd, dat God op basis van dit principe handelt. Hij gebruikt het kwaad als een instrument ten goede. Geef toe dat dit beginsel correct is en dat God daarvan uitgaat, en alles is direct verklaard en het eindresultaat aangegeven. Deze radicale conclusie zal misschien niet onmiddellijk aan iedereen duidelijk zijn, maar een weinig overdenking toont aan dat ze volstrekt gerechtvaardigd is. Indien het rechtvaardig is om het kwade als een instrument ten goede te hanteren, en indien God op basis van dit principe handelt, waarbij het beginsel Zijn handelen volledig kan rechtvaardigen en verklaren, is het dan niet redelijk om te concluderen dat *alle* kwaad op deze manier te rechtvaardigen is? Wij kunnen niet diep genoeg in Gods plannen doordringen om in elk individueel geval het hoe en waarom te kunnen verklaren, maar zodra we het patroon herkennen, en aangezien we voorbeelden van de toepassing ervan zien die we kunnen begrijpen, is de conclusie volstrekt gerechtvaardigd dat hetzelfde beginsel op alle gevallen van toepassing is.

Natuurlijk zal geen enkel mens die in eeuwige pijniging gelooft deze conclusie kunnen aanvaarden. Het genoemde principe kan onverzacht en altoosdurend kwaad ook niet verklaren. Ik heb al laten zien dat zulk kwaad God van de troon zou stoten, of samen met Hem op de troon zou zitten, wat gelijkstaat aan het onttronen van Hem. Wie beweert dat er absoluut en altoosdurend kwaad is bekleedt het met eigenschappen die God alléén bezit en stelt het dus, althans in sommige opzichten, “aan Hem gelijk”. Dat is een onmogelijkheid! In dat geval zouden er twee goden zijn, een goede en een kwade, die allebei voor eeuwig zouden blijven bestaan en voor altijd elkaars vijanden zouden zijn. Tot zo'n vreselijke conclusie voert de leer van de altoosdurendheid van het kwaad. Laten wie dat kunnen het maar geloven.

Als we het onderwijs van de Bijbel betreffende dit onderwerp echter aanvaarden, dan kan het genoemde beginsel bestaan en bedoeling van het kwaad

volstrekt rechtvaardigen en verklaren. Het komt sommigen wellicht voor dat dit beginsel niet op *alle* kwaad van toepassing kan zijn. Zij kunnen wel inzien, dat *sommig* kwaad ten goede kan worden bestuurd, maar dat zelfs de verschrikkelijkste vormen van kwaad op deze manier benut kunnen worden komt hun als een onmogelijkheid voor. Deze kwestie betreft echter slechts de *mate* van kwaad. Indien God in staat is om *sommig* kwaad het goede te doen bevorderen, zal Hij dan niet in staat zijn om dit *alle* kwaad te laten doen, in welke vorm of in welke hoeveelheid het ook maar verschijnt? Indien God het kwade in enig opzicht ten goede benut, hoe zouden wij, die Gods plannen en methoden onvolkomen kennen, dan kunnen vaststellen, wat voor een kwaad en hoeveel kwaad God op die manier kan gebruiken? Wij moeten concluderen dat al het kwaad dat wij om ons heen zien, in al zijn afschuwelijke verschijningsvormen en in heel zijn reusachtige afmetingen binnen hetzelfde kader valt en deel uitmaakt van het grote plan volgens hetwelk zonde, vergankelijkheid, chaos en dood zich in de richting van heiligheid, reinheid, orde en eeuwig leven bewegen.

De definitieve uitkomst van Gods plan, die zo duidelijk in de Schrift wordt geopenbaard, bevestigt de voorafgaande visie volkomen, ja sterker nog, drijft ons onweerstaanbaar tot deze opvatting. Alle details en elke bijzonderheid betreffende de volle lengte en breedte van dat plan zijn ons niet geopenbaard, maar het eindresultaat is dat wél. En de uiteindelijke afloop is een absolute triomf van goedheid, waarheid en gerechtigheid:

“Elke knie zal zich buigen en elke tong zal God loven” (Rom.14:11, Jes.45:23).

“De ganse schepping zal worden bevrijd uit de slavernij aan de vergankelijkheid” (Rom.8:21).

“Alle dingen in de hemel en op aarde zullen onder één Hoofd, Christus, worden samengevat” (Efe.1:10).

“De dood zal worden verzwolgen in de overwinning” (1 Kor.15:54).

“Niets vervloekts zal er meer zijn” (Ope.22:3).

“Elk schepsel zal God prijzen” (Psa.102:17).

Dát is het eindresultaat! Gode zij dank, het is goed genoeg! Alles voert tot *dit* ene einddoel. We zijn op weg naar zo'n *volkomen* overwinning. We kunnen die door het geloof reeds van verre aanschouwen. Ik betwijfel in geen enkel opzicht dat het goede ten slotte, na verloop van tijd, ieder ten deel zal vallen.

Als *dit* het eindresultaat is, dan moet alles, het kwade inclusief, uiteindelijk resulteren in het goede. Derhalve komen we tot dezelfde gevolgtrekking die we in dit hoofdstuk al op zoveel manieren hebben gemaakt. Het kwade moet door Gods

HOOFDSTUK 2

dienaren worden verricht ten goede. Het zal op het goede uitlopen, want het eindresultaat is alleen maar goed.

Zo zetten de rede en het Woord de rol van het kwaad uiteen. Mijn zwakke vermogens zijn volstrekt ontoereikend om deze grote waarheid volledig te kunnen presenteren, maar de gedachten die in dit hoofdstuk zijn geuit wijzen in de richting van de oplossing van het probleem en kunnen liefhebbers der waarheid tot een dieper en een vollediger inzicht betreffende de unieke en wonderlijke wegen Gods leiden.

*“Zie, dit zijn nog maar de uitlopers Zijner wegen,
en slechts een fluisterend woord vernemen wij van Hem.
Wie zou dan de donder Zijner kracht kunnen verstaan?”
(Job 26:14).*

* * * * *